

Moravskoslezská
vědecká knihovna
v Ostravě

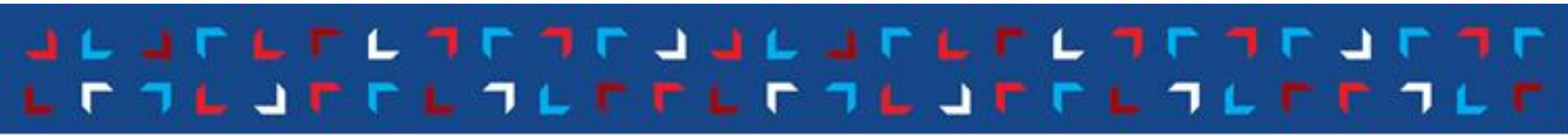

Příspěvková organizace
Moravskoslezského kraje

Standard pro dobrý fond

9. celostátní seminář Regionální funkce knihoven

Marie Šedá – seda@svkos.cz

Knihovny, knihy, informace – a co dál?

- Demografické změny, vývoj populace...
- Dopad změn v technologiích a jejich vliv na knihovní sbírky
- Knihovny jako kulturní instituce, komunitní centra, místa setkávání a vzdělávání...
- Literaturu psaná „středním typem psaní“ – rychle se vydá, rychle zapadne...
- Žádná knihovna nemá dostatek **prostoru, financí** na nákup fondu a ani **času** na jejich zpracování
- **Proto jsou uváděny v platnost metodické pokyny**

KNIHOVNA

CÍLE ZŘIZOVATELE

CÍLE KNIHOVNY

POŽADAVKY UŽIVATELŮ A
OBYVATEL MÍSTA

STANDARD
PRO DOBRÝ
FOND

Průzkum spokojenosti s RF v MSK

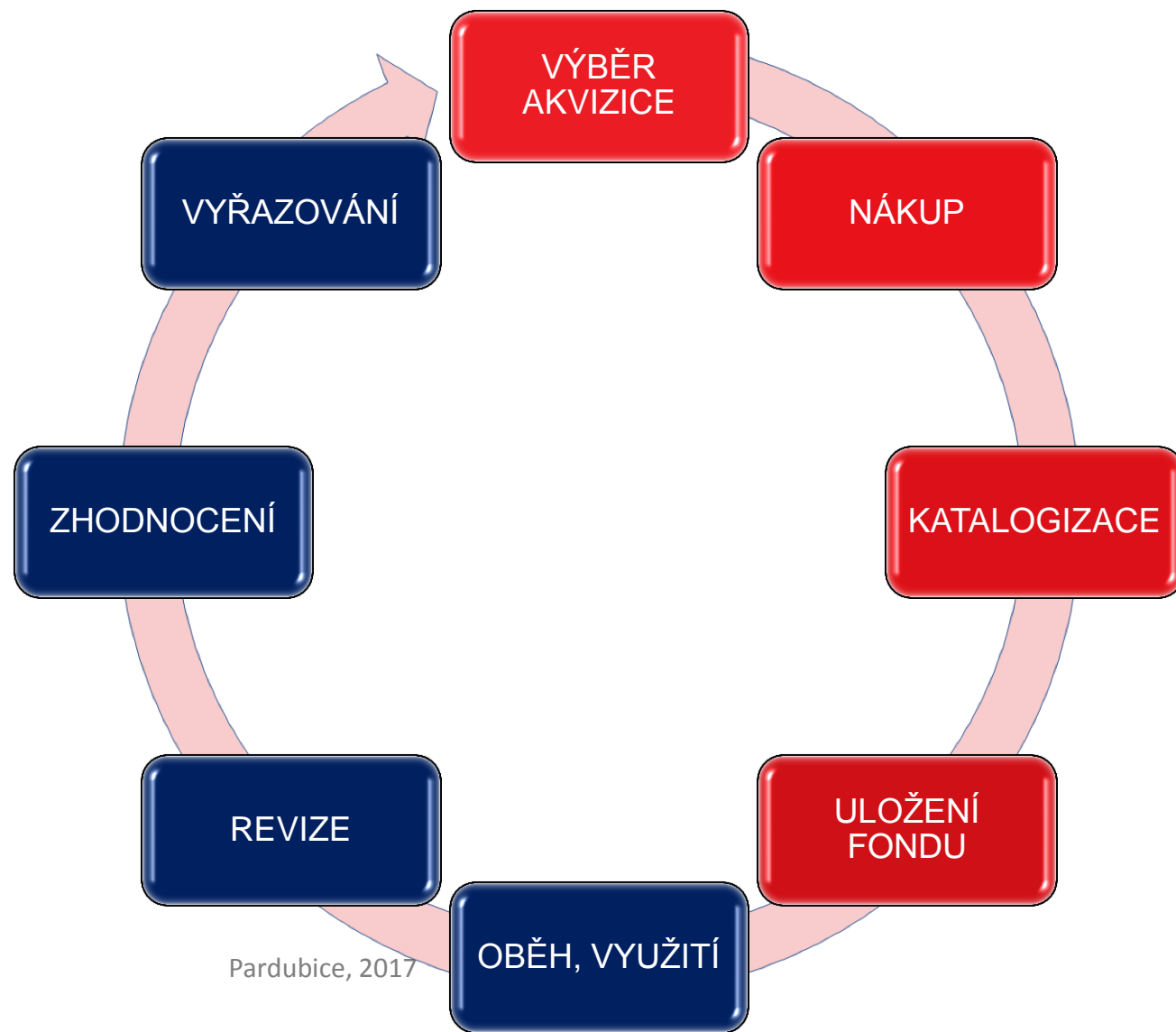
- při vyřazování knih se potýkáme s problémy ze strany vedení města
- pomohl by nám nějaký krátký univerzální - výstižný a jednoduchý, **metodický POKYN z kraje** (jako nadřízené instituce), který bychom vždy **k vyřazování knih** (seznamu) přiložili, neboť se každoročně najde někdo jiný, komu vadí vyřazování (a počet vyřazených knih) a my následně **musíme zdůvodňovat**

Odpovědnost za zdravý stav knihovny

- knihovní fond je nejdůležitější částí služeb každé knihovny
- každý zaměstnanec by měl vědět, jak **efektivně udržovat knihovní sbírky**
- koncepce nákupu knihovního fondu
  - analýza okolí knihovny, potřeby uživatelů
- profesionální úsudek – překonání vlastních pocitů, které nás omezují
- veřejné knihovny by neměly být založeny jen na tvorbě sbírek bez ohledu na jejich obsah

Životní cyklus dokumentů

Peníze na prvním místě

- úložný prostor
  - nové regály, čištění fondu, přeplněné police
  - nespokojený čtenář – dlouhé vyhledávání
  - staré neaktuální informace, opotřebované/špinavé knihy
- on-line katalog
  - velké množství dat = vyšší poplatky
  - vyhledané informace nemusí dát správnou aktuální odpověď
- údržba a opravy starého fondu
  - Vyplatí se to? Budou se knihy půjčovat?

Jak na to?

- skutečný prostor knihovny by neměl být doplňován dalšími regály – **uchování otevřeného a přátelského prostoru**
- prostor pro stoly, židle, pohovky...
  - Znak dobré komunitní knihovny
- knihovní regály by měly být zaplněny **max. na 75 %**
- s přiměřeným množstvím dokumentům dochází i k **úspoře času zaměstnanců**
  - údržba starého fondu, stěhování, posunování a přesouvání do skladišť, změna lokací...
  - katalog knihovny není přeplněn záznamy dokumentů, o které není zájem...

Aktuální obsah

- knihy a dokumenty mají být aktuální, poskytující spolehlivá a relevantní data
- rychle stárnoucí informace:
  - právní dokumenty
  - lékařská literatura
  - cestopisná literatura
  - politika
  - technologie, počítačová literatura
  - astronomie...
- Knihovna ztrácí důvěryhodnost – neposkytuje relevantní informace.

Kladme si otázky

- Bude kniha žádaná i v dalších letech?
- Mají čtenáři zájem o poškozené a znečištěné knihy?
- Budou děti číst literaturu, kterou jsme si četli my?
- Jak dlouho bude zájem o „žhavé“ tituly?
- Umíme nabídnout i jiné služby – MVS, regionální fondy, e-knihy?
- Má smysl opravovat knihu déle než 10 minut? 😊
- ...

- Jak velká sídla vůbec nedoplňují kmenové fondy?
- Kolik % knihoven – zřizovatelů – nedoplňuje, neposkytuje finance?
- Kolik % knihoven „žije“ jen z výměnných fondů?
- V roce 2014 bylo 1 666 knihoven, které v průběhu roku nenakupovaly knihy a časopisy, tj. 31 % z celkového počtu knihoven. Tyto knihovny měly k dispozici pouze výměnné fondy.
- Jedná se především o knihovny v malých obcích
  - V kategorii do 500 obyvatel nenakupovalo 1296 knihoven, tj. 48 %
  - V kategorii 501 až 1000 obyvatel nenakupovalo 290 knihoven, tj. 23 %
  - V kategorii 1001 až 3000 obyvatel nenakupovalo 78 knihoven, tj. 8 %

Geneze standardu

- MK vydalo již dva významné standardy pro veřejné knihovny – **Standard pro dobrou knihovnu** a **Služby knihoven knihovnám**
- oba standardy jsou vydány i v tištěné formě a dostávají se do rukou starostů obcí a zřizovatelů knihoven
- rozbor stavu knihovnických fondů veřejných knihoven ukázal, že knihovní fondy nedostatečně doplňovány a obsahují řadu **zastaralé literatury**, o kterou veřejnost nemá zájem – na druhou stranu jsou prostory knihoven využívány neefektivně a neslouží pro komunitní aktivity knihoven
- metodické návštěvy v menších knihovnách ukazují, že mnohé knihovny se stávají „**sběrem starého papíru**“
- to a další faktory vyvolaly potřebu vydat další celostátně **závazný metodický pokyn**

Standard pro dobrou knihovnu

Metodický pokyn Ministerstva kultury
k vymezení standardu veřejných
knihovnických a informačních služeb
poskytovaných knihovnami zřizovanými
a/nebo provozovanými obcemi
a kraji na území České republiky

Služby knihoven knihovnám

Krajské programy regionálních
funkcí na podporu knihoven

Metodický pokyn MK pro vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky

č.j. 53667/2017

Standard pro dobrý knihovní fond

Metodický pokyn Ministerstva kultury
k vymezení standardu doplňování
a aktualizace knihovního fondu pro knihovny
zřizované a/nebo provozované obcemi
na území České republiky

MINISTERSTVO
KULTURY

ASOCIACE MIAUD
ČESKÉ REPUBLIKY

SMO
ČESKÉ REPUBLIKY

Standard pro dobrý knihovní fond

- Cílem je zlepšení rozsahu, obsahu a kvality KF.
- Standard vymezuje základní parametry pro budování KF z hlediska objemu, obsahu i finančního zajištění.
- Obecně ve veřejných knihovnách zřizovaných a/nebo provozovaných obcemi (do 40 tis. obyvatel, ostatní knihovny jej uplatní přiměřeně).
- Navazuje je na předchozí metodická doporučení.
- Klade si za cíl harmonizaci českého prostředí s mezinárodními doporučeními IFLA.

Cíle standardu

- zlepšení obsahu, rozsahu i kvality KF
- objem, obsah a finanční zajištění nákupu KF
- nové formy dokumentů – e-knihy, služby v digitálním prostředí
- návod pro provádění aktualizace
- propočty pro zjišťování obrátu a aktivace fondu
- revize, dary...

Dary a druhá šance pro knihy

Dary do knihoven – zákon č. 586/1992 Sb.

- Druhý život knih
- Druhá šance pro knihy
  - Knihobudky, Knihy do vlaku, do nízkoprahových center, hracích koutků, do čekáren lékařů apod.
- knihovna má právo odmítnout dary nebo je využít jinak

DEJTE KNIHÁM DRUHOU ŠANCI

**MÁTE KNIHU, KTERÁ NENÍ
STARŠÍ NEŽ 5 LET?
UŽ JI NEPOTŘEBUJETE?
DARUJTE JI NÁM.
DĚKUJEME.**

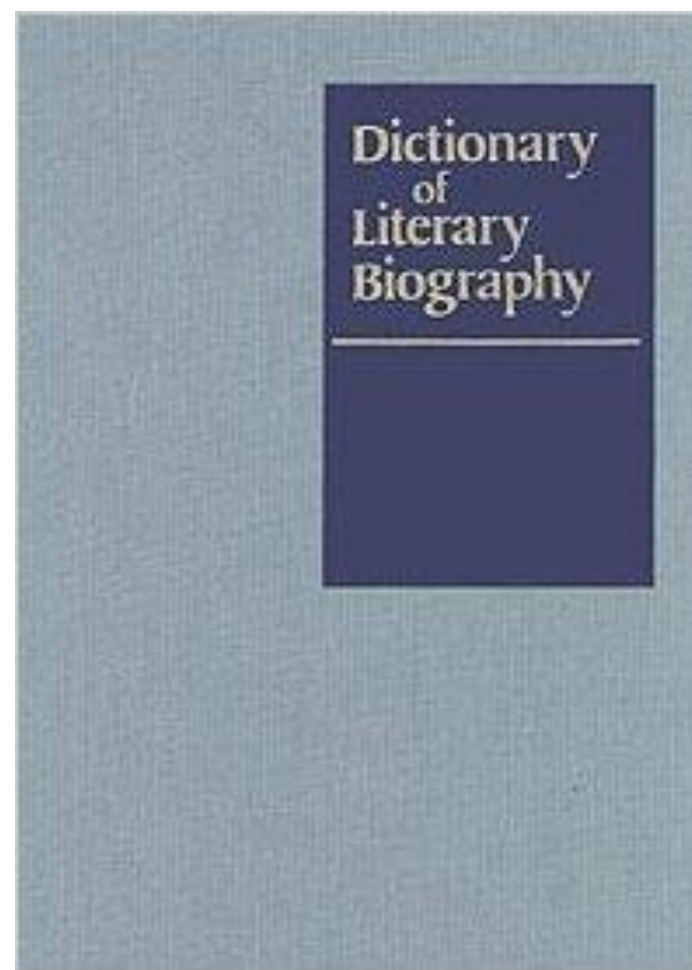
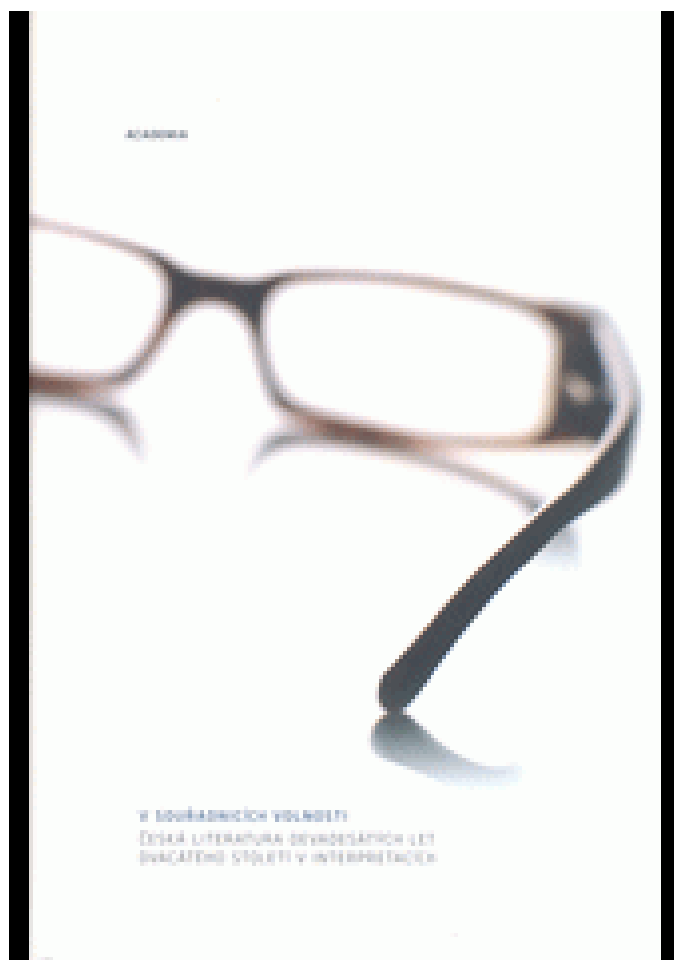
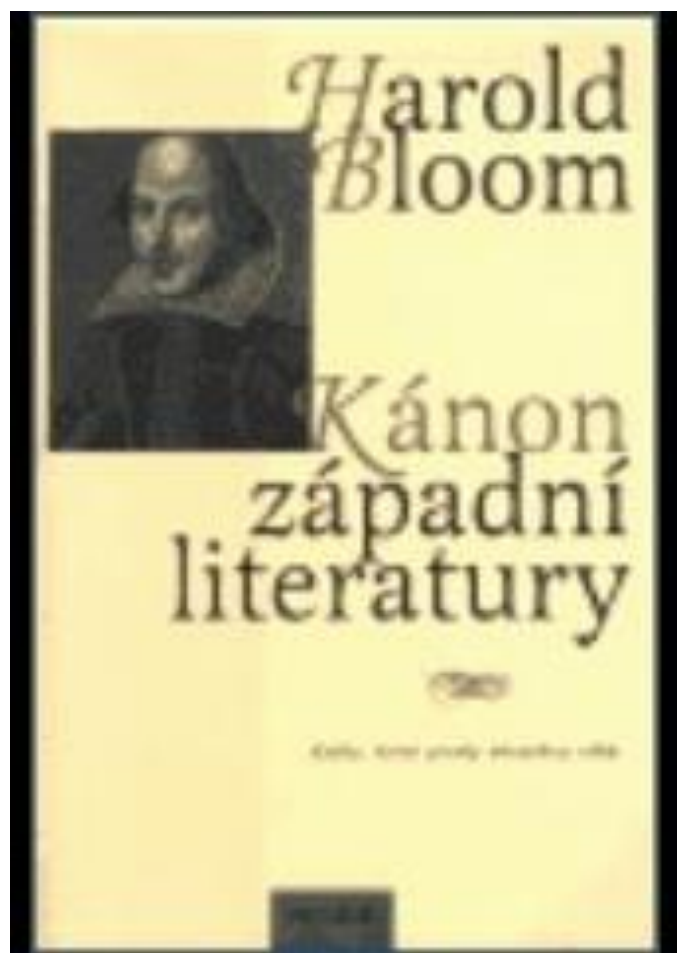
 **Národní
knihovna
Česka**

Kánon literatury, zlatý fond...

„soubor děl a hodnot, zakládajících tradici evropské kultury a literatury... Tradice, jdoucí od Homéra a Bible, od Danta a Shakespeara, od Cervantese, Goetha, Balzaka a Tolstého k evropské moderně, je ve světovém kontextu jedinečná a nenahraditelná.“
(Květoslav Chvatík)

- BLOOM, Harold. *Kánon západní literatury: knihy, které prošly zkouškou věků* [online]. Praha: Prostor, 2000 [cit. 2017-03-13]. Obzor. ISBN 80-7260-013-3. Dostupné z: <http://kramerius4.nkp.cz/search/handle/uuid:fdaadc60-f77e-11e3-b4ad-005056827e51>
- UNGAR, Frederick a Lina MAINIERO. *Encyclopedia of world literature in the 20th Century: in four volumes*. (1971-1984, 4 obsáhlé svazky). ... (VKOL Olomouc)

- *Dictionary of Literary Biography, Volume 353: Twenty-First-Century, Central and Eastern European Writers* (2010). - Amazon
- HRUŠKA, Petr. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích* [online]. Praha: Academia, 2008 [cit. 2017-03-13]. ISBN 978-80-200-1630-0. Dostupné z: <http://kramerius4.nkp.cz/search/handle/uuid:edf4a820-6bee-11e4-b202-005056827e52>
- FIALOVÁ, Alena. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. ISBN 978-80-200-2410-7.
- MANDYS, Pavel. *2 x 101 knih: nejlepší a nejvlivnější knihy pro děti a mládež*. Praha: Albatros, 2013. ISBN 978-80-00-03336-5.
- BOXALL, Peter. *1001 knih, které musíte přečíst, než zemřete*. V Praze: Plus, 2011. ISBN 978-80-259-0080-2.

Zdroje a inspirace

- Směrnice IFLA/UNESCO
- Standard pro dobrou knihovny
- Služby knihoven knihovnám
- Zpráva o českém knižním trhu
- Co se půjčovalo ve veřejných knihovnách v roce... (V. Richter, časopis Čtenář)
- Knihovní zákon
- GAMPER, Marion, Verena PERNTHALER a Daniela HUEBSER. *Bestandskonzept: Eine Anleitung für Öffentliche Bibliotheken* [online]. 6. přeprac. a rozš. vyd. Bozen: Autonome Provinz Bozen – Südtirol, 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: [http://www.provinz.bz.it/kulturabteilung/download/Skriptum_Bestandskonzept\(6\).pdf](http://www.provinz.bz.it/kulturabteilung/download/Skriptum_Bestandskonzept(6).pdf)
- UMLAUF, Konrad. *Materialien zum Bestandsaufbau an Öffentlichen Bibliotheken (Vorlesungsskript)* [online]. Berlin: Institut für Bibliothekswissenschaft der Humboldt-Universität zu Berlin, 1999 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ib.hu-berlin.de/~kumlau/handreichungen/h74/>
- CREW: A Weeding Manual for Modern Libraries. *Texas State Library and Archives Commission* [online]. Texas, 2017 [cit. 2017-09-23]. Dostupné z: <https://www.tsl.texas.gov/ld/pubs/crew/index.html>

Standard pro dobrý knihovnický fond

9. celostátní seminář Regionální funkce knihoven

PhDr. Marie Šedá – seda@svkos.cz

PRONAŠÍ MYLOU
KNIHOVNICI

od Nabálky